Nationale gewone rechtbanken

Finska

Op deze pagina vindt u informatie over de algemene en administratieve rechtbanken in Finland.

Algemene en administratieve rechtbanken – inleiding

De Finse rechtbanken zijn onderverdeeld in **algemene rechtbanken**, die straf- en civiele zaken behandelen, **administratieve rechtbanken**, die gerechtelijk toezicht houden op bestuursrechtelijke handelingen, en bepaalde **speciale rechtbanken**.

"Algemene rechtbanken" verwijst naar rechtbanken met algemene bevoegdheid. Anders gezegd, zij behandelen rechtsgeschillen die niet onder de bevoegdheid van andere rechtbanken vallen. Bij de Finse algemene rechtbanken gaat het om:

twintig **districtsrechtbanken** (*käräjäoikeudet/tingsrätterna*);

vijf **gerechtshoven** (*hovioikeudet/hovrätterna*), en

het hoogste gerechtshof (*korkein oikeus/högsta domstolen).*

Administratieve rechtbanken zijn de algemene administratieve rechtbanken (*hallinto-oikeudet/förvaltningsdomstolarna*) in Finland.

De algemene administratieve rechtbanken zijn onderverdeeld in het hoogste administratieve gerechtshof (*korkein hallinto-oikeus/högsta förvaltningsdomstolen*) en regionale administratieve rechtbanken. Er zijn zes regionale administratieve rechtbanken in Finland: de administratieve rechtbanken van Helsinki, Hämeenlinna, Oost-Finland, Noord-Finland, Turku en Vaasa. Daarnaast heeft Åland een eigen administratieve rechtbank.

Het hoogste administratieve gerechtshof is **het gerecht van laatste aanleg in administratieve zaken**.

Districtsrechtbanken

De districtsrechtbanken fungeren als rechtbanken van eerste aanleg. Zij behandelen straf- en civiele zaken en bepaalde verzoekschriftprocedures, zoals echtscheidingen. Momenteel zijn er twintig districtsrechtbanken in Finland. Zowel qua personeel als qua werklast variëren ze sterk in omvang. De districtsrechtbanken behandelen jaarlijks zo'n 550 000 zaken (80 000 strafzaken, 420 000 civiele zaken en 50 000 verzoekschriftprocedures). Bij deze rechtbanken werken in totaal ongeveer 1 900 mensen.

De bepalingen en regelingen betreffende de werking en de administratie van districtsrechtbanken zijn vervat in de **Wet 673/2016 inzake de rechtbanken** (*tuomioistuinlaki/domstolslag*), alsmede in het reglement van orde van de districtsrechtbanken. Overeenkomstig de wet is de hoofdrechter van een rechtbank van eerste aanleg ook het administratieve hoofd ervan.

Van een districtsrechtbank maken ook lekenrechters deel uit, die meebeslissen in ernstiger strafzaken en zaken betreffende land- en grondrechten. Deze lekenrechters worden benoemd door de gemeenteraden. Het ministerie van Justitie bevestigt het aantal lekenrechters dat door elke gemeenteraad moet worden gekozen. De lekenrechters ontvangen een vergoeding van de staat.

Procedure in de districtsrechtbanken

Een **civiele procedure** in een districtsrechtbank heeft twee fasen: de **voorbereiding** en de **hoofdzitting**. De voorbereiding vangt aan met schriftelijke verklaringen van de partijen. Zaken betreffende niet-betwiste vorderingen worden vaak al in deze fase geregeld. De mondelinge voorbereiding vindt plaats in de vorm van een voorbereidende zitting in aanwezigheid van één rechter.

Als de partijen het in deze fase niet eens worden, wordt de zaak doorverwezen voor behandeling in een afzonderlijke hoofdzitting, waarbij één of drie rechters aanwezig zijn. Waar mogelijk vindt de hoofdzitting onmiddellijk na de voorbereidende zitting plaats.

In een **strafzaak** hangt de samenstelling van de rechtbank af van het strafbare feit. Overtredingen worden door één rechter behandeld, terwijl ernstiger strafbare feiten (misdrijven) doorgaans worden behandeld door een kamer bestaande uit één rechter en twee lekenrechters, of door drie rechters.

De **strafrechtelijke procedure** geschiedt volgens dezelfde principes als de civiele procedure. Ook een strafzaak kan aanvangen met een voorbereidende zitting. De rechtbank kan de verdachte verzoeken om vóór de hoofdzitting zijn of haar standpunt over de zaak kenbaar te maken. De procedure is mondeling, en de uitspraak is gebaseerd op de feiten en bewijzen die door de partijen aan de rechtbank zijn voorgelegd. Alle bewijsmiddelen worden tijdens de hoofdzitting aangevoerd. Ook in strafzaken vindt de hoofdzitting waar mogelijk onmiddellijk na de voorbereidende zitting plaats. De samenstelling van de rechtbank mag tijdens een hoofdzitting niet meer veranderen. Sommige strafzaken kunnen onder bepaalde wettelijke voorwaarden worden behandeld middels een schriftelijke procedure zonder hoofdzitting.

Wanneer de rechtbank geen **consensus** bereikt over de uitspraak, wordt tot stemming overgegaan; elk lid van de kamer brengt één stem uit. Bij staking van stemmen is de voorkeursoptie van de rechter bepalend in civiele zaken, terwijl in strafzaken het mildste alternatief prevaleert.

De uitspraak bestaat uit de beslissing zelf en de motivering daarvan. In de meeste zaken wordt de uitspraak aan het eind van de hoofdzitting gedaan. Bij omvangrijke of anderszins ingewikkelde zaken is het echter mogelijk dat de uitspraak maximaal twee weken na de hoofdzitting wordt gedaan. In dat geval kunnen de partijen de uitspraak in schriftelijke vorm verkrijgen bij de griffie van de rechtbank.

Gerechtshoven

Er zijn vijf gerechtshoven in Finland: Helsinki, Oost-Finland (in Kuopio), Rovaniemi, Vaasa en Turku.

Als gerechten van tweede aanleg behandelen de gerechtshoven beroepen tegen en klachten over beslissingen van districtsrechtbanken. In sommige zaken kunnen gerechtshoven ook fungeren als gerecht van eerste aanleg. Zo behandelen zij bijvoorbeeld zaken betreffende ambtsmisdrijven van rechters of hogere overheidsfunctionarissen van administratieve rechtbanken binnen hun rechtsgebied.

Daarnaast houdt elk hof van beroep toezicht op de werking van de districtsrechtbanken binnen zijn rechtsgebied en is het verantwoordelijk voor bepaalde zaken betreffende de gerechtelijke administratie, zoals het afgeven van een verklaring aan de raad voor rechterlijke benoemingen over sollicitanten naar de functie van rechter bij een districtsrechtbank of gerechtshof. Het hof van beroep moet deze verklaring afgeven in de wettelijk voorgeschreven samenstelling. De voorzitter van het hof van beroep is verantwoordelijk voor de werking en productiviteit van het hof.

Hoven van beroep zijn onderverdeeld in **afdelingen**. Een afdeling bestaat uit een hoofd en andere rechters. Zaken worden doorgaans behandeld door een kamer van drie rechters.

Procedure in hoven van beroep

In bepaalde straf- en civiele zaken moet het hof eerst toestemming geven voor hoger beroep voordat de zaak verder in behandeling kan worden genomen. De bepalingen hiervoor zijn wettelijk vastgelegd. De zaak wordt verder behandeld in een schriftelijke procedure of een mondelinge hoofdzitting.

Hoogste gerechtshof

Het hoogste gerechtshof is de **hoogste rechterlijke beroepsinstantie** in Finland. Het hof is onderverdeeld in kamers, die over het vereiste quorum beschikken als er vijf leden aanwezig zijn.

Om een zaak aanhangig te maken bij het hoogste gerechtshof, moet een betrokken partij een verzoek tot beroep tegen de uitspraak van een rechtbank indienen. Het hoogste gerechtshof toetst het verzoek en beslist of in de betreffende zaak toestemming voor het instellen van hoger beroep kan worden verleend. De beslissing wordt genomen door een **kamer** bestaande uit twee of drie leden. Toestemming voor hoger beroep kan alleen worden verleend onder bepaalde wettelijke voorwaarden.

Sinds 1980 schept het hoogste gerechtshof precedenten. In de praktijk creëert een beslissing van dit hof een rechtsregel die andere rechtbanken in vergelijkbare zaken moeten volgen. Er is geen toestemming voor hoger beroep nodig voor zaken waar een hof van beroep als rechtbank van eerste aanleg heeft gefungeerd.

De werkzaamheden van het hoogste gerechtshof staan onder de leiding van de **voorzitter**. De andere leden van dit hof worden rechters van het hoogste gerechtshof genoemd. Een zaak kan worden ingeleid en gepresenteerd door de secretaris-generaal, een als referendaris optredende raadsheer of een (senior) gerechtssecretaris.

Naast de behandeling van aangelegenheden betreffende gerechtelijke procedures is het hoogste gerechtshof verantwoordelijk voor de benoeming van rechters van algemene rechtbanken met een aanstelling voor bepaalde tijd, doch langer dan één jaar. Voorts spreekt het hoogste gerechtshof zich ook uit over wetsontwerpen en voorstellen voor presidentiële gratie die ter bekrachtiging worden voorgelegd aan de President van de Republiek.

De **procedure** in het hoogste gerechtshof is doorgaans **schriftelijk**, maar indien nodig kunnen ook **mondelinge zittingen** worden gehouden.

Algemene administratieve rechtbanken

Administratieve rechtbanken

Uit hoofde van de Finse grondwet moet de wet strikt worden nageleefd bij alle publieke activiteiten. Indien naar het oordeel van een natuurlijke persoon of rechtspersoon een beslissing van een centrale of lokale overheidsinstantie in een zaak die hem betreft onwettig is, kan hij in de regel beroep hiertegen aantekenen.

Een dergelijke instantie moet bij haar beslissing aangeven hoe en waar beroep tegen deze beslissing kan worden ingesteld. In veel zaken kan eerst om herstel door de desbetreffende overheidsinstantie worden verzocht; is dit naar mening van de betrokken partij ontoereikend, dan kan deze beroep instellen bij een administratieve rechtbank. De gerechtelijke districten van de administratieve rechtbanken zijn zodanig op basis van de Finse regio's ingedeeld dat elk district een of meer regio's bestrijkt.

In hoger beroep gaat de administratieve rechtbank na of de beslissing van de instantie wettig is. Als de appellant zich niet kan vinden in de beslissing van de administratieve rechtbank, is het in de meeste gevallen mogelijk om hoger beroep in te stellen bij het hoogste administratieve gerechtshof of om dit hof ten minste te verzoeken om toestemming voor hoger beroep.

De bepalingen inzake administratieve rechtbanken zijn neergelegd in Wet 430/1999 inzake de administratieve rechtbanken (*hallinto-oikeuslaki/lag om förvaltningsdomstolarna*), Regeringsbesluit 865/2016 inzake de bevoegdheden van administratieve rechtbanken (*valtioneuvoston asetus hallinto-oikeuksien tuomiopiireistä/statsrådets förordning om förvaltningsdomstolarnas domkretsar*) en verscheidene reglementen van orde. De bepalingen betreffende procedures bij administratieve rechtbanken zijn vervat in Wet 586/1996 inzake de administratiefrechtelijke procedure (*hallintolainkäyttölaki /förvaltningsprocesslag*).

Er dienen jaarlijks zo'n 20 000 zaken voor de administratieve rechtbanken. Bij de meeste daarvan gaat het om beroepszaken, maar zij behandelen ook administratieve geschil- en verzoekschriftzaken. Het betreffende register omvat bijna 300 verschillende zaakcategorieën, waaruit het zeer uiteenlopende karakter van de zaken bij administratieve rechtbanken blijkt. Deze rechtbanken zijn algemene regionale rechtbanken en behandelen in de regel alle bestuursrechtelijke aangelegenheden. Sommige zaken worden echter enkel door een specifieke administratieve rechtbank behandeld:

de administratieve rechtbank van Helsinki is als enige bevoegd in zaken betreffende btw en douanerechten;

de administratieve rechtbank van Vaasa is als enige bevoegd in zaken betreffende vergunningen en bestuursdwang uit hoofde van de Waterwet en de Milieubeschermingswet;

de administratieve rechtbank van Hämeenlinna behandelt beroepszaken betreffende landbouwsubsidies, ondersteuning van plattelandsontwikkeling en structurele landbouwsteun;

de administratieve rechtbank van Noord-Finland behandelt beroepszaken betreffende subsidies aan rendierhouderijen en groepen die op natuurlijke wijze in hun levensonderhoud voorzien, evenals bepaalde beroepszaken waarover wordt beslist op basis van Wet 253/1995 inzake de Skolten (*kolttalaki/skoltlag*).

Een administratieve rechtbank wordt gevormd door een hoofdrechter en de gewone rechters. De hoofdrechter beheert de werkzaamheden van de rechtbank en is verantwoordelijk voor de productiviteit ervan. Met het oog op zijn werkzaamheden kan een administratieve rechtbank zich onderverdelen in afdelingen. Aan het hoofd van zo'n afdeling staat een rechter die zijn volledige beroepsopleiding heeft doorlopen. Naast de rechters bestaat het personeel van deze rechtbanken uit referendarissen en algemene (administratieve) rechtbankmedewerkers. Er werken in totaal zo'n 550 mensen bij de administratieve rechtbanken.

Samenstellingen van administratieve rechtbanken

De administratieve rechtbanken zijn rechtbanken met colleges, die normaliter over het vereiste quorum beschikken als er drie leden aanwezig zijn. Een administratieve rechtbank wordt gevormd door een hoofdrechter en de gewone rechters. In bepaalde zaken, bijvoorbeeld zaken waarin geestelijke gezondheid of de zorg voor een kind een rol spelen, neemt op deeltijdbasis ook een deskundige deel aan de behandeling van en beslissing in de zaak. Zaken voortvloeiende uit de Milieubeschermingswet en de Waterwet worden behandeld in een samenstelling van juridisch geschoolde leden, alsmede deskundigen op het gebied van natuurwetenschappen of civiele techniek. De gebruikelijke samenstelling in dergelijke zaken is vier leden.

In sommige eenvoudige beroepszaken kunnen administratieve rechtbanken ook beslissen in kleinere samenstellingen, mits dit geen afbreuk doet aan de rechtsbescherming van de partijen.

Over bepaalde in de wet genoemde beroepszaken kan worden beslist in een samenstelling van twee leden wanneer de zaak helder is en geen nieuwe rechts- en/of wetsinterpretatie behoeft. Het gaat hier om een aantal beroepszaken betreffende inkomsten-, onroerendezaak- en motorrijtuigenbelasting en bouwvergunningen. Als de leden het in een samenstelling van twee niet eens worden over de beslissing, moet over de zaak worden beslist door een normale samenstelling van drie leden. Een samenstelling van slechts één persoon is bijvoorbeeld toegestaan voor beroepen betreffende parkeerboeten, kosten voor het wegslepen van voertuigen, rijbewijzen en boeten in het openbaar vervoer. Het is deze samenstelling eveneens toegestaan om te beslissen over alle voorlopige tenuitvoerleggingsverboden en om de tenuitvoerlegging van belastingen of betalingen te verbieden of op te schorten.

Procedure in de administratieve rechtbanken

Zaken die voor administratieve rechtbanken dienen, worden voornamelijk behandeld in een schriftelijke procedure, hoewel mondelinge zittingen en gerechtelijke plaatsopnemingen sinds enkele jaren aan een opmars bezig zijn. Er zijn met name meer mondelinge zittingen gekomen in kinderbeschermingszaken en zaken betreffende buitenlandse onderdanen.

In de regel is de appellant of verzoeker verplicht zijn of haar vordering en de gronden daarvoor in te dienen. De administratieve rechtbank is er echter ambtshalve voor verantwoordelijk de zaak naar behoren te onderzoeken. Volgens de Wet inzake de administratiefrechtelijke procedure moet dit onderzoek zo ver reiken als nodig is met het oog op de onpartijdigheid en billijkheid van de procedure, en gelet op de aard van de zaak.
Administratieve rechtbanken streven ernaar de zaken te behandelen in volgorde van binnenkomst. Sommige zaken worden echter met voorrang behandeld vanwege het dringende karakter ervan. Zodra een zaak aanhangig is gemaakt in een administratieve rechtbank, bereidt de referendaris de zaak voor. Als referendaris bij de administratieve rechtbanken fungeren ook assistent-rechters en -notarissen, en soms ook bestuursrechters. De referendaris is verantwoordelijk voor het verzamelen van alle vereiste verklaringen of rapporten van de desbetreffende instanties en voor het horen van de partijen.
Zodra de zaak aanhangig is, worden de voorwaarden voor (het verloop van) de procedure onderzocht en worden, in beroepszaken, een verklaring en eventuele relevante achtergrondinformatie opgevraagd bij de instantie die verantwoordelijk is voor de betwiste beslissing. Hierna worden de appellant en eventuele andere partijen gehoord.
De referendaris stelt voor de aanhangige zaak een ontwerpbeslissing op. De rechters nemen kennis van de stukken en de ontwerpbeslissing, waarna in een zitting van de administratieve rechtbank over de zaak wordt beslist.
De administratieve rechtbank kijkt naar alle omstandigheden die zich in de zaak voordoen en beslist welke daarvan relevant zijn voor de beslissing. Als de leden die deelnemen aan de beslissing in de zaak het niet eens worden, vindt een stemming plaats. De referendaris heeft het recht om een afwijkend advies uit te brengen in de zaak. Na de zitting kan de motivering van de beslissing nog worden aangepast. De beslissing wordt na ondertekening ervan ten overstaan van de partijen gegeven.

Hoogste administratieve gerechtshof

Het hoogste administratieve gerechtshof is het gerecht van laatste aanleg in administratieve zaken en beschikt over de grootste bevoegdheden in aangelegenheden betreffende gerechtelijke procedures.
Bij de meeste zaken die door dit hof worden behandeld, gaat het om tegen beslissingen van andere administratieve rechtbanken ingestelde beroepsprocedures. In bepaalde zaken moet de appellant het hof eerst verzoeken om toestemming voor hoger beroep.
Het is in Finland ook mogelijk om in beroep te gaan tegen beslissingen van de regering of een ministerie, de organen die de hoogste plek innemen binnen de hiërarchie van de uitvoerende macht.
Het hoogste administratieve gerechtshof kan ook verklaringen afgeven en voorstellen doen over wetgevingskwesties. Daarnaast ziet het binnen zijn bevoegdheidsterrein toe op de gerechtelijke procedure. Het hof dient ervoor te zorgen dat het administratiefrechtelijke systeem eenduidig en efficiënt functioneert. Voorts is het hof verantwoordelijk voor de benoeming van rechters van administratieve rechtbanken met een aanstelling voor bepaalde tijd, doch langer dan één jaar.
De voorzitter ziet toe op de werking van het hoogste administratieve gerechtshof. De andere leden van dit hof worden rechters van het hoogste administratieve gerechtshof genoemd. Er zijn ongeveer twintig rechters. Verder telt dit hof zo'n vijftig referendarissen en een overeenkomstig aantal andere medewerkers. Het hoogste administratieve gerechtshof is onderverdeeld in kamers. De secretaris-generaal staat aan het hoofd van de rechtbankmedewerkers.
Er dienen jaarlijks zo'n 6 000 beroepszaken voor het hoogste administratieve gerechtshof. Over de zaken voor het hof wordt doorgaans beslist door een kamer van vijf rechters. Indien geen toestemming voor hoger beroep wordt verleend, kan de kamer uit drie rechters bestaan. In zaken die worden genoemd in de Waterwet en de Milieubeschermingswet, en in zaken over bepaalde intellectuele-eigendomsrechten zoals octrooien, bestaat de kamer uit juridisch geschoolde leden en twee op deeltijdbasis deelnemende deskundigen. Deskundigen hebben de status van onafhankelijke rechter. Zaken die voor het hoogste administratieve gerechtshof dienen, worden voornamelijk behandeld in een schriftelijke procedure; het jaarlijkse aantal mondelinge zittingen en gerechtelijke plaatsopnemingen ligt onder de tien.

Juridische gegevensbanken en websites

Naam van de gegevensbank

Website Finlex

Website van de Finse rechterlijke macht

Is de toegang tot de website of gegevensbank kosteloos?

Ja, de toegang is **kosteloos**.
De website Oikeus.fi bevat informatie over het Finse gerechtelijke apparaat. Dit is een centrale onlinedienst voor wie op zoek is naar informatie over rechtbanken, openbaar aanklagers, gerechtsdeurwaarders, bureaus voor rechtsbijstand en andere overheidsinstanties die deel hebben aan de rechtspraak in Finland.
De website bevat onder meer recente jurisprudentie van de hoven van beroep en de administratieve rechtbanken. Uitgebreidere gegevensbanken over het hoogste gerechtshof, hoven van beroep, administratieve rechtbanken en speciale rechtbanken zijn kosteloos toegankelijk via de dienst Finlex, die wordt beheerd door het Finse ministerie van Justitie.

Laatste update: 02/02/2021

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.